

Tutkittua tietoa luomusta:

Luomun määritelmiä järjestöissä, EU:ssa ja tutkimuksissa

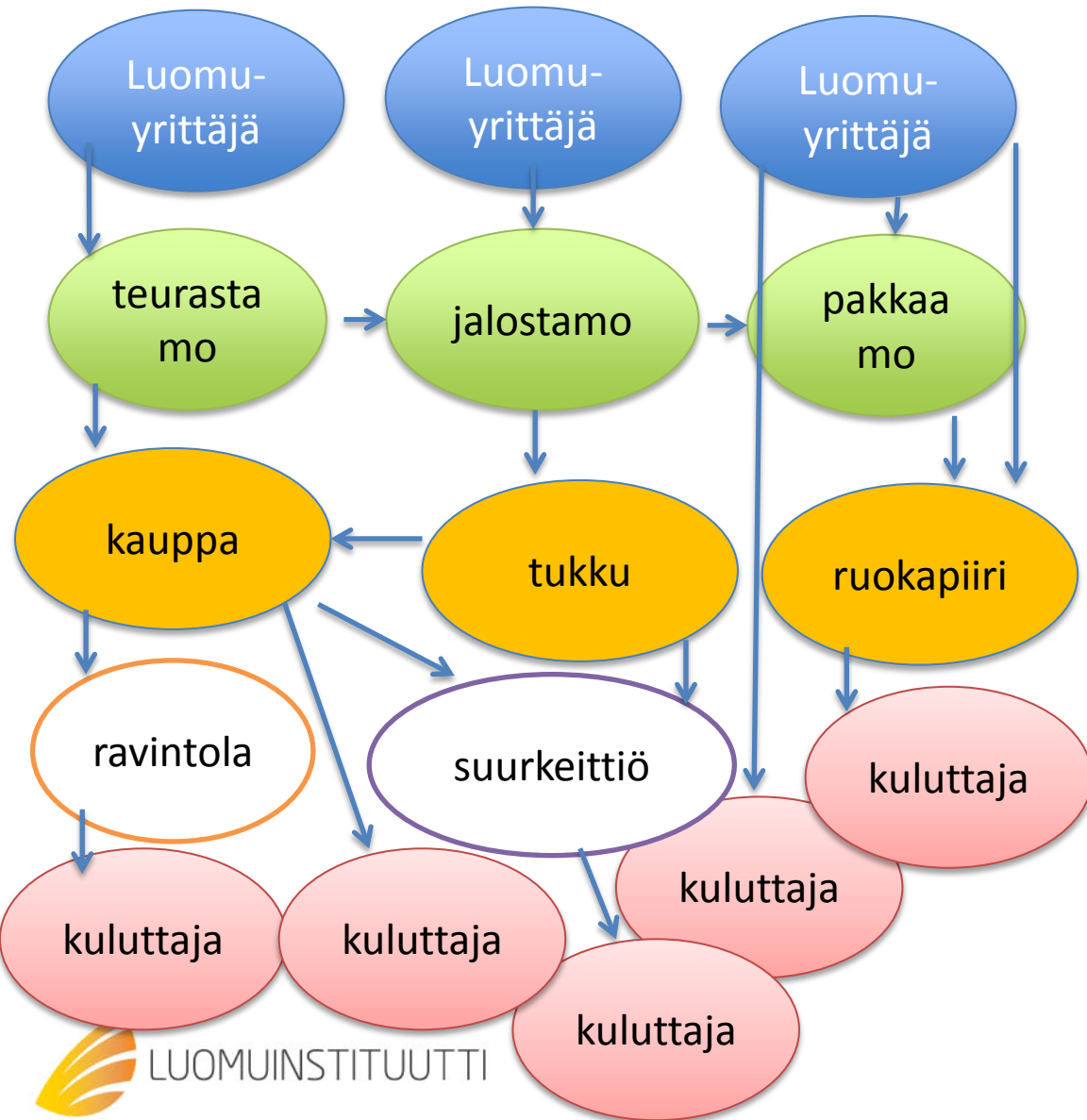
FM Minna Kosonen, Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

18.3.2014

Määritelmä, mitä se on?

- Klassisen Aristoteleen teorian mukaan, määritelmän on annettava välttämättömät ja riittävät ehdot sille, että jokin olio kuuluu määriteltävän käsitteen alaan. Määritelmän tarkoitus on **selittää** tai täsmällisesti **esittää** jonkin käsitteen tai idean (sen mitä määritellään) **merkitys** (Niiniluoto 1980). Mikä on siis luomun ominaisuus, selitys tai tarkoitus?

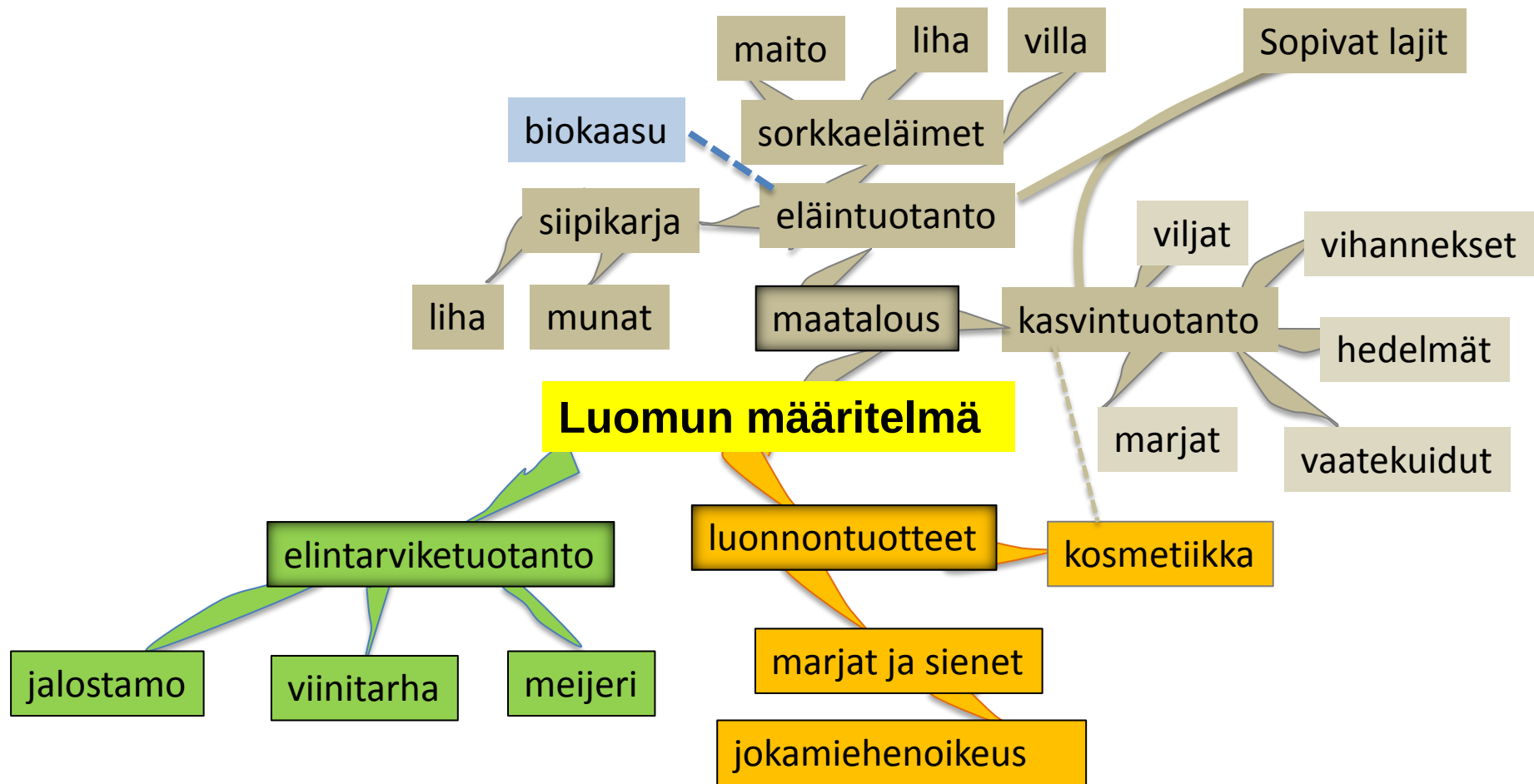
Monta eri toimijaa

ProLuomu
Luomuliitto
Luomuinstituutti
Tutkijat
Ministeriö
Evira

Kuka määrittelee?

- Luomuyrittäjä (työ)
- Kuluttaja (arvovalinnat)
- Tutkija (objektiivinen)
- Kattojärjestöt (suuret linjat)
- Laki ja asetukset (pyrkimys yhdenmukaisuuteen)
- ...

Sisältö

1. Maatalous
2. Luonnontuotteet
3. Elintarviketuotanto
4. Järjestöjen ja EU:n määritelmät
5. Kuluttaja
6. Mikä on luomua?

1. Maatalous

- Viljelijät ja tuottajat hyödyntävät luonnon omia menetelmiä.
- Luomuviljely edistää **luonnonvarojen suojelua ja luonnon monimuotoisuutta.**
(evira)
- Kasvien viljelyssä ei käytetä synteettisiä torjunta-aineita tai keinolannoitteita.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

1. Maatalous

- Työskentely suljetussa systeemissä, paikallisia resursseja käyttäen
- Pitää yllä maan hedelmällisyyttä
- Tuottaa korkealaatuista ravintoa
- Käyttää vähemmän uusiutumattomia polttoaineita

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

1. Maatalous

- Luomueläimet ruokitaan luomurehulla, joka on eläinlajin luontaista ravintoa. Rehu on pääosin luonnonmukaisesti tuotettu. GMO-ainesosia sisältävä rehu on kokonaan kielletty. (mm. Evira, agronet)
- Luomueläimille mahdollistetaan lajinmukainen käyttäytyminen.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

1. Maatalous

- Mahdollistaa maatalousyrittäjien riittävä toimeentulo ja kehittyminen ihmisenä.
- Käyttää uusinta teknologiaa, joka pohjautuu biologiseen ymmärrykseen.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

1. Maatalous

- Luoda systeemi, joka on eettinen sekä tuottajalle, että koko ketjulle.
- Pitää yllä luontoa ja elinympäristöjä.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

2. Luonnontuotteet

- Luomuluonnontuotteet on kerätty luomuhyväksytyiltä keruualueilta.
- Keruu ei saa uhata lajia tai paikallista ekosysteemiä.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

3. Elintarvikkeet

- Raaka-aineet on tuotettu luonnonmukaisessa maataloustuotannossa. (MMM)
- Valmistuksessa on rajoitettu mm. sallittujen lisäaineiden ja apuaineiden määrää vain välttämättömiin.
- Keinotekkoisten väriaineiden ja makeutusaineiden käyttö on kielletty.

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

3. Elintarvikkeet

- Valmistusmenetelmät eivät ole haitallisia ympäristölle, eivätkä kasvien tai eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille.
- Luomutuotantotapa on kestävän kehityksen mukaista elintarviketuotantoa. (Valio)

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

4. IFOAM=International Federation of Organic Agriculture Movements

- Luonnonmukainen maatalous ylläpitää maaperän, ekosysteemin ja ihmisen terveyttä.
- Se pohjautuu paikallisiin ekologisiin prosesseihin, paikalliseen biodiversiteettiin ja paikallisiin luonnon kiertoihin.
- Luonnonmukainen maatalous edesauttaa ympäristöä yhdistämällä perinteen, innovaatiot ja tieteellisen tiedon
- edistää reiluja suhteita ja hyvää elämänlaatua kaikille osapuolille.

4. IFOAM periaatteet

- **Health, terveys.** Terveestä maaperästä saadaan tervettä viljaa, terveitä eläimiä.
- **Ecology, ekologisuus.** Luomutuotanto pohjautuu ekologisiin kiertoihin. Luomutuotannon pitää sopeutua paikallisiin olosuhteisiin.
- **Fairness. Reiluus.** Kaikille osapuolille reilua.
- **Care. Huolehtiminen.** Luomu on tapa, jolla tulevienkin sukupolvien tulevaisuus otetaan huomioon. Lisäksi tuotantoketju on läpinäkyvä.

4. FAO= Food and Agriculture Organization maailman maatalousjärjestö

- Luonnonmukainen maatalous on kokonaisvaltainen tuotantojärjestelmä, mikä edistää maatalouden ekosysteemin terveyttä...
...Tämä mahdollistuu käyttämällä biologisia ja mekaanisia menetelmiä, välttäen synteettisten materiaalien käyttöä.

4. EU, asetus (EY) N:o 834/2007

- Luomu on kokonaisvaltainen tilanhoito- ja elintarvikkeiden tuotantojärjestelmä.
- Tärkeää on ympäristöystävällisyys, eli biologisen monimuotoisuuden ja luonnonvarojen säilyminen.
- Lisäksi luonnonmukaisuuteen kuuluu eläinten hyvinvointia koskevat tiukkojen standardien soveltaminen.
- Elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä koskevat säännöt.

4. EU, asetus (EY) N:o 834/2007

- Ionisoivan säteilyn käyttö on kiellettyä.
- Luonnonmukaisen kasvintuotannon **kulmakivet** ovat maaperänviljavuuden vaaliminen, laji- ja lajikevalinnat, viljelykierto, luonnonmukaisten ainesten kierrättäminen ja viljelytekniikat.
- Merkinnoissa, mainoksissa tai kauppa-asiakirjoissa voidaan käyttää ilmauksia "eko" ja "bio"
- Lisäksi asetuksessa luetellaan sääntöjä maatala-, kasvin-, merilevien -, kotieläintuotantoa varten.

4. EU periaatteet

Yleiset periaatteet

- Tuotantotavan täytyy pohjautua ekologiaan systeemeihin, joissa käytetään luonnon resursseja, menetelmin, jotka:
 - A) käyttävät eläviä organismeja ja mekaanisia tuotantomenetelmiä
 - B) Noudattavat kotieläintuotannossa, kasvinviljelyssä ja vesiviljelyssä kestävää hyödyntämistä.
 - C) Sulkevat pois GM-tuotteiden käytön (muualla paitsi eläinlääkinnässä)
 - D) Pohjautuvat riskinarviointiin.

- BG: биологичсен,
- ES: ecológico, biológico,
- CS: ekologické, biologické,
- DA: økologisk,
- DE: ökologisch, biologisch,
- ET: mahe, ökoloogiline,
- EL: βιολογικό,
- EN: organic,
- FR: biologique,
- GA: orgánach,
- IT: biologico,

- LV: bioloģisks, ekoloģisks,
- LT: ekologiškas,
- LU: biologesch,
- HU: ökológiai,
- MT: organiku,
- NL: biologisch,
- PL: ekologiczne,
- PT: biológico,
- RO: ecologic,
- SK: ekologické, biologické,
- SL: ekološki,
- FI: luonnonmukainen,
- SV: ekologisk.

Tuotantotapa

MMM =maa- ja metsätalousministeriö

- Luonnonmukainen tuotanto on **tuotantotapa**, johon saa viitata maataloustuotteissa, rehuissa, elintarvikkeissa ja alkoholijuomissa vain silloin, kun tiettyjä säännöksiä on noudatettu.
- Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmä on määritelty lainsäädännössä.

Jäljitettävää

- toimijat kuuluvat luomuvälvontaan
- pakkauksissa käytetään luomumerkkejä (agronet)

Tuotantotapa

Ekologista

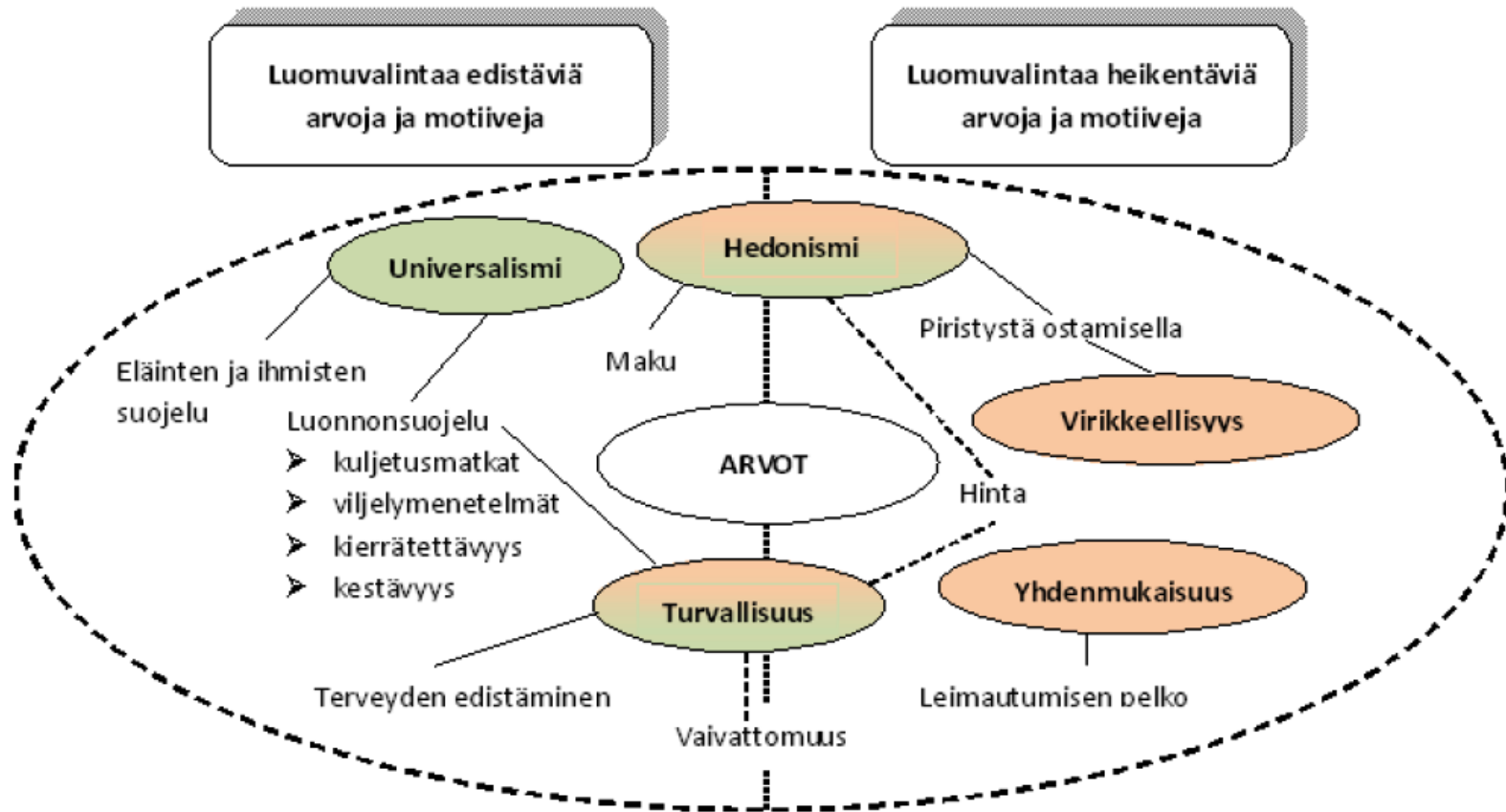
- käytetään luonnonvaroja säästeliäästi
- vältetään kemikaalien käyttämistä
- Uusiutumattomien luonnonvarojen säästäminen
- Monimuotoisuuden säilyttäminen
- Ekosysteemipalvelut huomioiva

5. Kuluttajan määritelmiä

Esimerkki 18. Mitä luomusta tulee mieleen?

- Mä aattelen, että ne olis sellasia tuotteita, joiden viljelyssä ei olis käytetty lannoitteita ollenkaan ja ne olis **puhtaampia ku muut tuotteet** (...), et säilöntäaineet puuttuis sillon.
- Minä yhdistän luomutuotteeseen sen luonnonmukaisen viljelyn. Käytetään **luonnonmukaisia menetelmiä, ei keinolannoitteita**, muita lannoitteita kylläkin. Ja se että se on perinne ja hyvä asia ja tämmöset mieltää tähän asiaan. (...)
- Ja mä ajattelen lähinnä **luontoa säästävältä** kannalta sitä.
- Ja eläimistä tulee mieleen se, et se ois tavallaan ikäänkuin **eläinystävällisempää** tai jotain tämmöstä.
- Se on ehkä mun mielestä **elämäntapa** aika pitkälle. Varsinkin, jos miettii luomuviljelijöitä. Niiden arvomaailma ja semmonen on mietitty tarkkaan. (...)
- Omalta kohdaltani mä voin sanoo kolmen lapsen äitinä, että mä ajattelen, että tää meijän maa ei oo meijän, vaan se on tavallaan lainaa. Se että mä käytän luomutuotteita, niin sillon mä säästän sitä **luontoa myös tuleville sukupolville**. Se mulla on semmonen kriteeri. *(noin 40-vuotiaita 5–13-vuotiaiden äitejä)*

5. Kuluttajan määritelmiä

KUVIO 7. Haastateltavien luomuvalintaa edistäviä ja heikentäviä arvoja ja motiiveja.

5. Kuluttajan määritelmiä

- **Luomussa pidetään tärkeänä**
 - työntekijöiden ja tuotantoeläinten hyvinvointia
 - Ympäristöystävällisyyttä
 - omaa ja perheen hyvinvointia (terveellisyys ja puhtaus)
 - Puhtautta
 - Perinteitä vaalivaa tuotantoa

Muita määritelmiä

Luonnonnyrttiopas 2006 määrittelee luomua:

Luomuviljely on yhteistyötä luonnon kanssa. Maaperä on elämän lähde, jota hoidetaan, ei vain pelkkää kasvia.

Luomu.fi: ”Luomutuotanto on ympäristöön ja luonnonvaroihin sopeutuvaa tuotantoa, jonka lähtökohtana on kokonaisvaltainen näkemys koko elintarvikeketjusta”.

Satotukku.fi: ”Luomu on siis enemmän kuin pelkkä tuotantojärjestelmä; se on tuotantokulttuuri.”

6. Mikä on luomua?

Luomumerkkejä

Eviran myöntämä merkki takaa, että tuote vastaa vähintään EU:n luomutuotannolle asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Se ei takaa raaka-aineen ja tuotannon kotimaisuutta, vaan kertoo suomalaisesta viranomaisvalvonnasta.

Luomumerkkejä

Merkkiä saa käyttää Luomu-liiton tuotantoehdoilla tuotetuista ja tarkastetuista tuotteista. Alkutuotteiden täytyy olla 100 % kotimaista alkuperää. Jalosteiden raaka-aineista vähintään 75 % tulee olla Suomessa tuotettua.

Luomumerkkejä

Eu:n luomutunnus on pakollinen kaikissa EU:ssa tuotetuissa luomutuotteissa. Toimijan on kuuluttava viralliseen luomuvalvontaan

Mikä on luomua?

Etusivu / Royal Gala-omena, luomu, 1 kg (Uusi-Seelanti)

Royal Gala-omena, luomu, 1 kg
(Uusi-Seelanti)

Koko: 1 kg

Alkuperämaa: Uusi-Seelanti

Maahantuoja: Satotukku

3,94 €

[Lisää toivelistaan](#)

Tekijänoikeussyistä kuva poistettu

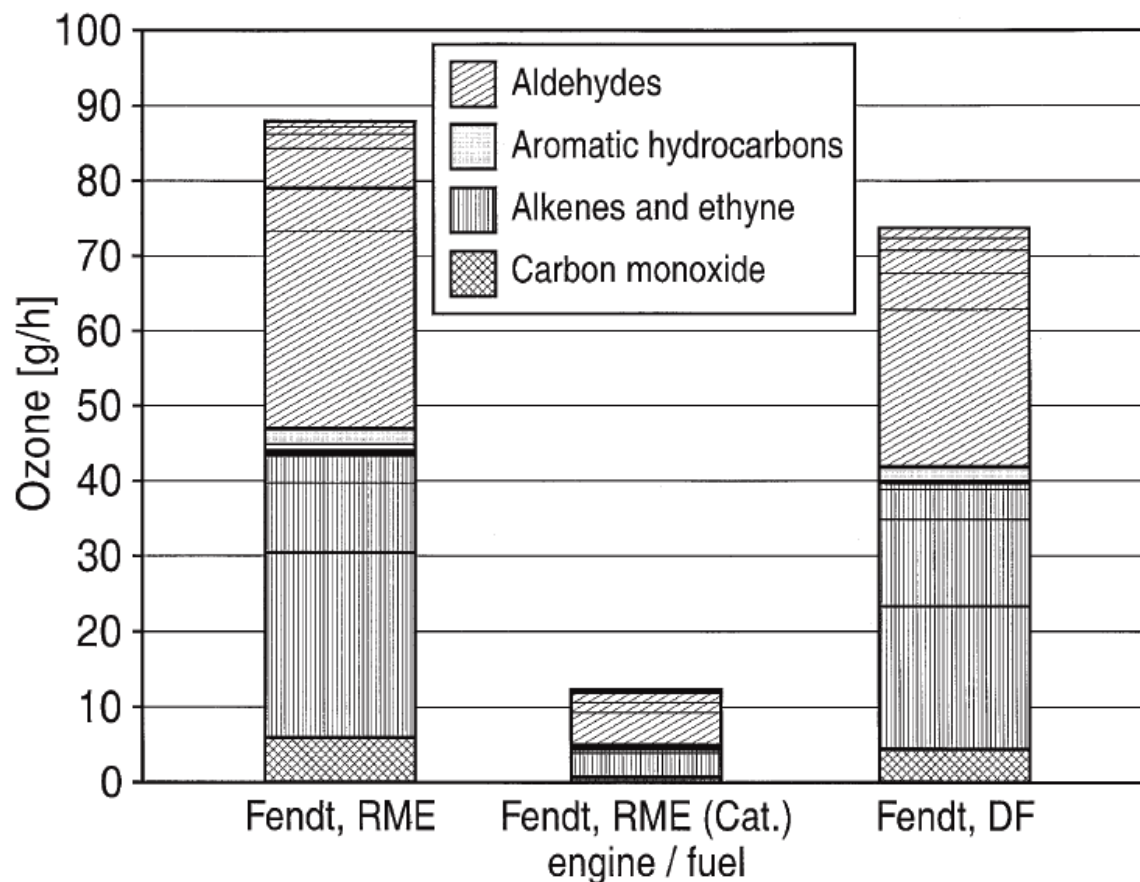

FIG. 11. Calculated ozone-forming potentials of diesel fuel and biodiesel exhaust emissions; Fendt tractor, 5-mode test. See Figure 2 for abbreviations.

Mikä on luomua?

Tilojen päätuotantosuunnat	Tilat/kpl
Luomuemolehmätila (tuotetaan vieroitettuja vasikoita)	11
Luomutila (kasvatetaan välityseläimiä teuraaksi)	2
Luomuemolehmätila (tuotetaan teuraseläimiä)	2
Lähes kaikilla tiloilla on yleensä myös yksi Luomilypsytarha (tuotetaan maidon ohella välitysvasikoita)	6

Päärodut	Tilat/kpl
Limousin (Li)	9
Aberdeen Angus (Ab)	6
Charolais (Ch)	5
Hereford (Hf)	4
Higland Cattle (Hc)	2
Ayrshire	6
Holsten-friisiläinen	4
Simmental (Si)	2
Itäsuomenkarja	1

Tekijänoikeussyistä kuva
poistettu

Mikä on luomua?

Tekijänoikeussyistä
kuvat poistettu

Mikä on luomua?

- Luomunainen
- Luomusynnytys
- Luomutissit

Yhteenveto

Viralliset määritelmät korostavat

- Tuotantotapaa
 - Kestävän kehityksen mukaista
- Tarkasti valvottua (luomusertifioitu)
- Ympäristöystävällisyyttä
- Terveyttä

Kuluttajille luomu määrittyy

- Laatu
- Puhtaus
- Hyvää ja terveellistä sekä tuotantoeläimille että ihmisille ja myös ympäristölle.

LUOMUINSTITUUTTI

KIITOS

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Lähteet:

Timonen: Luomuliha liikkeelle:

<http://www.keti.fi/dman/Document.phx/~keti/Julkinen/innokarelia/280912luomuliha/markkinaselvitys?folderId=~keti%2FJulkinen%2Finnokarelia&cmd=download>

<http://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2003/T2217.pdf>

http://www.ncrc.fi/files/5622/2012_138_tyoseloste_ruoan_ostopaatokset.pdf

<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/maa/talou/pg/auersalmi/merkitys.pdf>

http://luomu.fi/materiaalit/Leppanen_A/kuluttaja_ja_luomu_2011/

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/24306/Alatalo_Sari.pdf?sequence=1

http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/12789/hse_ethesis_12789.pdf

TNS Gallup, luomubarometrit

IFOAM: <http://www.ifoam.org/en/node>

FAO: <http://www.fao.org/docrep/003/ac116e/ac116e02.htm>

EU asetus EY N:o 834/2007 [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:FI:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:FI:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:FI:PDF)